

[Prima Pagină](#) > ... > [Proceduri Judiciare](#) > [Cauze Civile](#) > [Obținerea Probelor](#) > [Italy](#)

Obținerea probelor

Conținut furnizat de

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Sarcina probei

1.1 Care sunt regulile privind sarcina probei?

Sarcina probei este reglementată de principiile enunțate la articolul 2697 din Codul civil, care prevede că: „Persoanele care intenționează să își exercite un drept în fața unei instanțe judecătorești trebuie să prezinte dovezi ale faptelor în sprijinul cererii lor. O parte care contestă validitatea faptelor respective sau care susține că dreptul s-a modificat sau s-a stins, trebuie să prezinte dovezi ale faptelor pe care se întemeiază o astfel de obiecție.”

Prin urmare, în general, orice persoană care dorește să recurgă la o acțiune specifică în justiție trebuie să prezinte dovezi ale faptelor în sprijinul cererii respective. De exemplu, un reclamant care solicită plata datorată în temeiul unui contract trebuie să facă dovada existenței și valabilității contractului, precum și a expirării termenului contractului. Pârâțul care dorește să conteste plata trebuie să facă dovada modificării, excluderii sau stingerii faptelor invocate în cererea reclamantului, cum ar fi plata deja efectuată, remiterea de datorie sau o datorie mai mare care îi este imputată.

Dacă reclamantul nu este în măsură să își fundamenteze pretenția, reclamația este respinsă, indiferent dacă pârâțul prezintă dovezi sau argumente în apărarea sa. Aceași regulă se aplică și pârâțului care, la rândul său, formulează o cerere reconvențională împotriva reclamantului (*domanda riconvenzionale*).

Articolul 2698 din Codul de procedură civilă declară nul de drept orice acord destinat să transfere sau să modifice sarcina probei în ceea ce privește un drept inalienabil sau care face excesiv de dificilă, pentru oricare dintre părți, exercitarea drepturilor sale.

Insuficiența elementelor de probă dăunează cauzei părții, indiferent dacă este reclamantă sau pârâtă, care trebuie să probeze sau să infirme faptele, întrucât insuficiența elementelor de probă este considerată a fi echivalentă cu lipsa de probe.

1.2 Există reguli privind exceptarea anumitor fapte de la sarcina probei? În ce situații? Există posibilitatea de a prezenta probe pentru a dovedi că o anumită prezumție legală nu este valabilă?

Sarcina probei nu se aplică în următoarele cazuri:

- în cazul unor prezumții, și anume atunci când însăși legea stabilește valoarea probatorie a anumitor fapte sau permite instanței ca de la un fapt cunoscut să tragă concluzii despre un fapt necunoscut (articolul 2727 din Codul de procedură civilă);

Prezumțiile se împart în:

- prezumții juridice: cele instituite prin lege, care pot fi de două tipuri: *iuris tantum*, ceea ce înseamnă că prezumțiile pot să fie înlăturate dacă se dovedește contrariul, sau *iuris et de iure*, ceea ce înseamnă că acestea

nu pot să fie înlăturate prin încercarea de a dovedi contrariul în instanță;

- prezumții simple: lăsate la aprecierea atentă a instanței, care nu trebuie să admită decât prezumții serioase, exacte și consecvente. În plus, faptele pentru care legea nu permite depozitia martorilor nu pot fi admise ca prezumții simple (articolul 2729 din Codul civil);

- în cazul faptelor notorii (*fatti notori*), și anume fapte care sunt în general cunoscute la data și locul pronunțării hotărârii și care nu pot fi contestate (articolul 115 din Codul de procedură civilă);
- în cazul faptelor necontestate sau admise, și anume fapte prezentate de ambele părți sau admise – chiar și tacit – de către partea care ar putea avea un interes să le conteste, cu condiția ca partea respectivă să se prezinte în instanță [articolul 115 alineatul (1) din Codul de procedură civilă].

1.3 În ce măsură instanța trebuie să aibă certitudinea cu privire la un fapt pentru a-și întemeia hotărârea pe existența aceluia fapt?

Decizia instanței de a admite cererea sau orice obiecție împotriva acesteia trebuie să se bazeze numai pe fapte care sunt pe deplin dovedite, fie în mod direct, fie prin prezumție. În cadrul acțiunilor civile, instanța trebuie să considere dovedită o faptă care este mai probabil să se întâmple decât contrariul, pe baza probelor prezentate în instanță.

Hotărârea instanței nu se poate baza pe fapte nedovedite, chiar dacă acestea sunt plauzibile [articolul 115 alineatul (1) din Codul de procedură civilă].

2 Strângerea probelor

2.1 Pentru strângerea probelor este întotdeauna necesar ca una dintre părți să facă o cerere în acest sens sau în anumite cazuri judecătorul poate dispune, de asemenea, din proprie inițiativă, strângerea de probe?

În sistemul judiciar italian, obținerea de probe este guvernată de principiul potrivit căruia sfera de aplicabilitate a procedurii judiciare este stabilită de către părți (*principio dispositivo*), prevăzut la articolul 115 alineatul (1) din Codul de procedură civilă, conform căruia instanța trebuie să își întemeieze hotărârea pe probele prezentate de părți, „cu excepția cazurilor prevăzute de lege”.

Totuși, anumite excepții de la această normă sunt prevăzute în următoarele articole din Codul de procedură civilă:

- articolul 117: permite interogatoriul informal al părților;
- articolul 118: permite dispunerea de inspecții ale persoanelor și ale obiectelor;
- articolele 61 și 191: permit instanței să solicite avizul experților;
- articolul 257: permite instanței să citeze un martor care a fost menționat de un alt martor;
- articolul 281b: permite unui tribunal (*tribunale*) care judecă în complet format dintr-un singur judecător să dispună obținerea probei cu martori dacă prezentarea faptelor de către părți menționează persoane fizice care par să fie familiarizate cu faptele.

În conflictele de muncă, codul conferă judecătorului competențe suplimentare, în special la:

- articolul 420: prevede interogarea liberă a părților în timpul audierii privind cauza;
- articolul 421: prevede că instanța poate, în orice moment, din proprie inițiativă, să dispună admiterea oricărui tip de probe, cu excepția „jurământului decisiv” (*giuramento decisorio*), chiar dincolo de limitele stipulate de Codul de procedură civilă. Această competență nu poate fi exercitată pentru a dovedi fapte care nu au fost invocate de părți în termenele prevăzute de lege. În cazul admiterii din oficiu a probelor, părțile au dreptul de a prezenta probe contrare.

În cauzele care implică persoane, minori și familii, articolul 473a alineatul (2) prevede că instanța poate dispune obținerea de probe în afara limitelor de admisibilitate prevăzute de Codul civil, în conformitate cu principiul contradictorialității și cu dreptul la proba contrară. Instanța poate dispune efectuarea de investigații asupra activelor, inclusiv prin intermediul poliției.

2.2 În cazul în care cererea uneia dintre părți cu privire la strângerea de probe este aprobată, care sunt etapele următoare?

Dovada faptelor, solicitată de una dintre părți, permite celeilalte părți să solicite dovada contrară, cu condiția ca solicitările să fi fost formulate în termenii prevăzute de lege. Instanța va admite ambele solicitări dacă are motive să creadă că faptele prezentate vor fi pertinente în ceea ce privește scopul său de a lua o hotărâre.

Dacă instanța admite proba, ea va proceda la audierea acesteia.

După ce s-a obținut proba, cauza va fi judecată.

2.3 Care sunt situațiile în care instanța poate respinge cererea uneia dintre părți de strângere de probe?

Instanța va respinge o cerere de obținere a probelor în cazul în care acestea nu sunt relevante sau sunt inadmisibile în temeiul legii (de exemplu, în cazul în care se formulează o cerere numai pe baza declarațiilor martorilor cu privire la un contract care trebuie să fie în formă scrisă conform legii) sau în cazul în care faptele pe care se întemeiază cererea sunt irelevante în sensul hotărârii judecătorești (de exemplu, mărturia cu privire la o faptă care nu are legătură cu obiectul litigiului). De asemenea, instanța poate exclude probele în exces pentru fapte care sunt deja suficient de bine fundamentate.

2.4 Care sunt diferitele mijloace de probă?

Legislația italiană face distincția între probele documentare și cele nedocumentare.

Printre elementele de probă documentare se numără:

- documentele oficiale (articolul 2699 și următoarele din Codul civil);
- documentele private (articolul 2702 și următoarele din Codul civil);
- telegramele (articolul 2705 și următoarele din Codul civil);
- dosarele și evidențele interne (articolul 2707 din Codul civil);
- evidențele contabile ale întreprinderilor (articolul 2709 din Codul civil);
- copiile reproduse mecanic (articolul 2712 din Codul civil);
- copiile după documente și contracte (articolul 2714 și următoarele din Codul civil).

Printre elementele de probă nedocumentare se numără:

- depozițiile martorilor (articolul 2721 și următoarele din Codul civil);
- mărturiile (articolul 2730 și următoarele din Codul civil);
- declarațiile sub jurământ (articolul 2736 și următoarele din Codul civil);
- inspecțiile (articolul 258 și următoarele din Codul civil).

Mai există și rapoartele experților, care furnizează instanței cunoștințele tehnice care îi lipsesc.

2.5 Care sunt metodele de obținere de probe de la martori? Acestea diferă de metodele folosite pentru obținerea de probe de la experții martori? Care sunt normele în ceea ce privește depunerea probelor scrise și avizele/rapoartele experților?

Proba cu martori este admisă de instanță (articolul 245 din Codul de procedură civilă); decizia instanței impune martorului să se înfățișeze pentru depoziție, sub sancțiunea unor măsuri coercitive și a unei amenzi în cazul în care nu se prezintă.

Instanța stabilește locul, ora și metoda de obținere a probei. La cererea părții în cauză, executorul judecătoresc îi comunică martorului citația. Martorul citește angajamentul de a spune adevărul și apoi este interogată de judecător — părțile nu pot interoga martorul în mod direct.

Martorii experți sunt numiți de instanță, care le adresează întrebări și îi invită să se prezinte la audiere și să dea o declarație sub jurământ. Recent, a fost introdusă posibilitatea ca martorii experți să transmită o declarație sub jurământ semnată digital, evitând astfel obligația de a se prezenta la audiere (articolul 193 din Codul de procedură civilă).

De regulă, martorii experți redactează un raport scris, dar instanța poate să dispună, de asemenea, ca aceștia să se înfățișeze și să fie interogați verbal în cadrul audierii (articolul 195 din Codul de procedură civilă).

Probele scrise fac parte din proces din momentul includerii lor în dosar, și anume din momentul constituirii sau ulterior însă în termenul prevăzut de lege.

2.6 Unele mijloace de probă au o forță probantă mai mare decât celelalte?

În Italia, se face o distincție între probele care pot fi evaluate în mod liber de către instanță și probele juridice. Probele juridice prevalează asupra oricărui alt mijloc de probă. Probele juridice includ documente oficiale, declarații sub jurământ și mărturii.

Documentele oficiale (articolul 2699 și următoarele din Codul civilă) sunt documente redactate, cu formalitățile necesare, de către un notar (*notaio*) sau un alt funcționar public autorizat să certifice statutul lor oficial la locul unde s-a elaborat documentul. Documentele oficiale au valoare deplină ca mijloc de probă, cu excepția cazului în care se dovedesc a fi false. Excluzând acest caz, ele constituie o dovadă necondiționată și absolută a faptelor pe care funcționarul public le certifică că le-a efectuat personal sau care au avut loc în prezența sa. Cu toate acestea, veridicitatea declarațiilor părților din documentele oficiale trebuie evaluată în mod liber de către instanță (și anume nu se poate dovedi cu alte probe că declarația nu a fost făcută, dar se poate dovedi că conținutul acesteia este fals).

1. Mărturia (articolul 2730 din Codul civil) este o declarație făcută de una dintre părți care atestă veridicitatea unor fapte defavorabile pentru ea însăși și favorabile pentru cealaltă parte.

Jurământul (articolul 2736 din Codul civil) este o declarație sub jurământ a părții cu privire la adevărul unei fapte. El poate fi furnizat la cererea celeilalte părți pentru a influența o hotărâre sau la cererea instanței atunci când o faptă este dovedită doar parțial sau atunci când valoarea economică a unui element nu poate fi stabilită în alt mod. În practică, el este foarte rar utilizat.

2. În plus, prezumțiile absolute (*presunzioni iuris et de iure*) (articolul 2727 din Codul civil) sunt și mai eficace, întrucât ele nu admit proba contrară.

2.7 Pentru dovedirea anumitor fapte, sunt obligatorii anumite tipuri de probă?

Legislația impune ca anumite fapte să fie dovedite numai cu ajutorul unor mijloace specifice de probă, care necesită, în anumite situații, prezentarea de documente oficiale sau, în alte situații, prezentarea de documente scrise ce pot să fie oficiale sau private.

2.8 Martorii au prin lege obligația de a depune mărturie?

Martorii sunt obligați să depună mărturie, cu consecințe penale în caz de refuz, de mărturie falsă sau sustragere de la prezentarea tuturor probelor (articolul 372 din Codul penal), cu excepția cazului în care legea prevede altfel. Anumite persoane sunt scutite de obligația de a depune mărturie și au opțiunea de a se abține de la depunerea mărturiei.

2.9 În ce cazuri poate un martor refuza să depună mărturie?

În situațiile prevăzute în Codul de procedură penală la care face trimitere Codul de procedură civilă: acestea vizează persoanele fizice care pot să refuze să depună mărturie din cauză că se află sub incidența obligației de respectare a secretului profesional, a secretului oficial sau a secretului de stat.

2.10 Persoana care refuză să depună mărturie poate fi sancționată sau obligată să depună mărturie?

În temeiul articolului 256 din Codul de procedură civilă, un martor care se prezintă în fața instanței, dar refuză să depună mărturie fără o justificare corespunzătoare, sau care oferă motive suficiente de suspiciune că depune mărturie falsă sau că se sustrage de la prezentarea tuturor probelor, va fi raportat procurorului, de către instanță, prin transmiterea procesului-verbal al audierii.

În plus, în cazul în care martorul nu se înfățișează, articolul 255 din Codul de procedură civilă împuternicește

instanța să dispună ca martorul să fie adus cu forța în fața instanței de către poliție și de a-i o amendă.

2.11 Există persoane cărora nu li se poate cere să depună mărturie?

Persoanele fizice care au un interes personal în faptele care țin de cauză nu pot depune mărturie, chiar dacă nu au participat în mod oficial la procedură în calitate de parte (articolul 246 din Codul de procedură civilă).

2.12 Care este rolul judecătorului și al părților în audierea unui martor? În ce situații martorul poate fi audiat prin intermediul videoconferinței sau prin alte mijloace tehnice?

Judecătorul interoghează martorul, punându-i întrebări directe cu privire la fapte admise ca relevante pentru procedura judiciară și oricare alte întrebări referitoare la aceleași fapte solicitate de avocații părților în timpul interogatoriului.

Luarea mărturiei prin videoconferință, deși nu este prevăzută în mod explicit în Codul de procedură civilă, nu se exclude. Articolul 202 din Codul de procedură civilă prevede că, atunci când judecătorul de instrucție dispune obținerea probelor, acesta „stabilește momentul, locul și modalitățile de obținere” a probelor respective.

Recent, posibilitatea ca audierile să aibă loc prin conexiuni audiovizuale la distanță, în anumite condiții, a fost introdusă în legislația italiană (articolul 127a din Codul de procedură civilă). În cadrul procedurilor civile din Italia, o audiere prin intermediul conexiunilor audiovizuale la distanță poate fi dispusă de judecător, în cazul în care trebuie să fie prezenți numai apărătorul, părțile, procurorul și membrii auxiliari ai instanței. Cu toate acestea, în cazul în care martorii urmează să fie audiați, este obligatoriu ca aceștia să se înfățișeze personal în fața instanței.

În cadrul unei proceduri străine, atunci când o instanță străină este autorizată să obțină probe în mod direct, respectiva instanță poate audia un martor prin videoconferință, dacă o astfel de audiere este prevăzută de dreptul procedural al instanței respective. În cazul în care probele sunt obținute de o instanță italiană, martorul trebuie să se înfățișeze personal în fața instanței, întrucât dreptul italian nu permite depunerea mărturiei prin videoconferință. Dacă este autorizată, instanța străină solicitantă poate participa la obținerea de probe, inclusiv prin videoconferință.

3 Evaluarea probelor

3.1 Când probele nu au fost obținute legal de către una dintre părți, există restricții pentru instanță în ceea ce privește luarea în considerare a acestor probe în formularea hotărârii?

Instanța nu ia în considerare nicio probă care nu a fost prezentată și admisă în mod oficial.

În cadrul procedurilor civile, înscrisurile obținute în mod ilegal sunt admise în mod normal, cu excepția cazului în care există dispoziții legale care prevăd altfel. Răspunderea penală a persoanei care a săvârșit infracțiunea de a obține înscrisul nu este afectată.

3.2 În calitate de parte într-o cauză, propria mea declarație va conta ca probă?

Nu este luată în considerare ca probă nicio declarație făcută de către o parte care îi este favorabilă. În schimb, o mărturie (având conotații negative asupra propriei persoane) făcută în timpul unui interogatoriu formal va echivala cu un element de probă negativ împotriva părții care a făcut mărturia. Declarațiile defavorabile părții care le-a făcut sunt relevante și atunci când sunt făcute în afara procedurii, cum ar fi într-o scrisoare.

4 În conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul privind obținerea de probe, acest stat membru a specificat alte autorități care sunt competente să obțină probe în scopul procedurilor judiciare în materie civilă sau comercială în temeiul regulamentului? În caz afirmativ, în cadrul

căror proceduri au competența de a obține probe? Acestea pot doar solicita obținerea de probe sau pot și să contribuie la obținerea de probe pe baza unei cereri din partea unui alt stat membru? A se vedea, de asemenea, notificarea în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul privind obținerea de probe

Italia nu recunoaște nicio altă autoritate în afara instanței.

■ Ultima actualizare: 05/01/2026

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.